

Marijin steber na Levstikovem trgu v Ljubljani

Marijin steber je bil po vzoru drugih evropskih mest leta 1682 postavljen v zahvalo ob zmagi nad Otomani in hkrati ob obvarovanju pred kužnimi boleznimi. Osrednjo figuro Brezmadežne za vrh stebra je zasnoval Janez Vajkard Valvasor, zmodeliral pa salzburški kipar Wolf Weissenkirchner ml.. V bron je bila odlita v delavnici ljubljanskega livarja Krištofa Schlaga, za kar je Valvasor razvil poseben visokotehnološko razvit sistem ulivanja in litine.

Do prve predelave spomenika je prišlo leta 1870. Nov spomenik iz nabrežinskega apnenca je bil postavljen na novi – današnji lokaciji. Na vrh stebra so vrnili Valvasorjevo Brezmadežno, na podstavek pa štiri nove figure svetnikov sv. Nikolaja, sv. Petra, sv. Jakoba in sv. Janeza Krstnika iz galvaniziranega cinka.

Druga predelava spomenika, v obliko, ki jo poznamo še danes, je delo arhitekta Jožeta Plečnika. Najprej je v letih 1927/28 na novo zasnoval vrtno-arhitekturno ureditev, steber pa je bil predelan leta 1938. Za gradnjo novega je izbral podpeški apnenec. Ohranil je štiri svetniške figure predhodnega spomenika, žlebljen steber, ki je predelan steber predhodnega spomenika, korintski kapitel iz belega marmorja in figuro Brezmadežne.

Leta 2018 so bili figuralika in nekateri kamniti elementi zaradi poškodovanosti nujno demontirani. Trenutno se nahajajo v ateljeju ZVKDS Restavratorskega centra, na Oddelku za kamne in štukaturo.

Lani smo začeli pripravljati konservatorski načrt za celoten Levstikov trg. Že pred tem so se na Marijinem stebri začele različne raziskave in drugi dokumentacijski postopki. Ocenjena je bila konstrukcijska stabilnost spomenika in izdelana XRF analiza na kovinskih elementih. Izvedeno je bilo georadarsko skeniranje spomenika. Odvzeti so bili vzorci materialne substance spomenika in različnih patin ter izvedene naravoslovne raziskave. Na podstavku spomenika je bilo s sondiranjem ugotovljeno stanje temelja. Izvedeni so bili različni dokumentacijski postopki, 3D zajem podatkov, grafični izrisi figur in kartiranje poškodb.

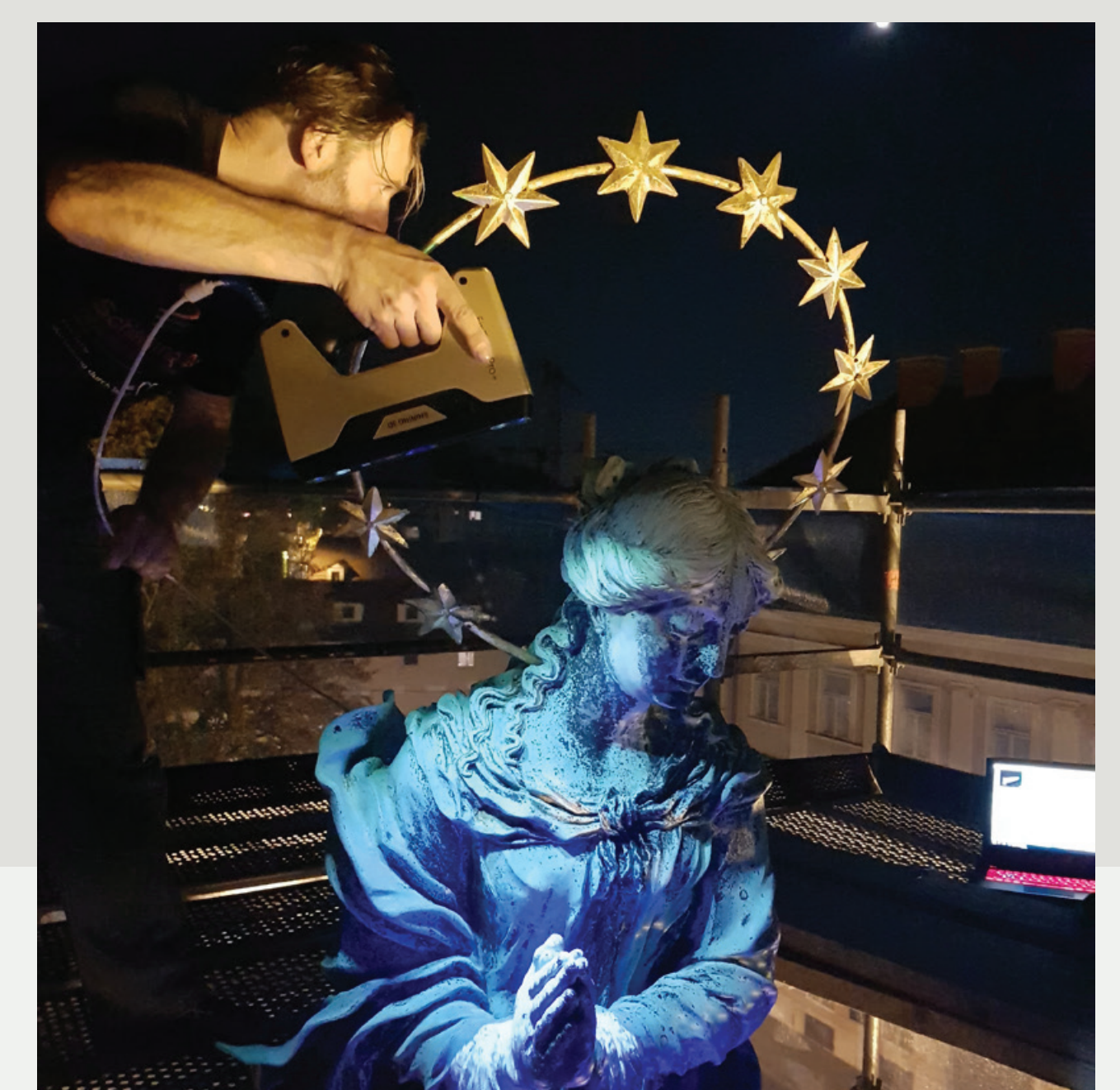
Marijin steber, predvsem pa figura Brezmadežne kot osrednji element, je eden izmed najpomembnejših javnih spomenikov na Slovenskem, tako z umetniškega in zgodovinskega kakor tudi s tehnološkega vidika. Priprava predloga sanacije in načrtovanje posegov je zato kompleksna naloga, pri kateri je potrebno interdisciplinarno sodelovanje domačih in tujih strokovnjakov.

Slika 1 Vrh Marijinega stebra s figuralno kompozicijo pred demontažo. (foto: Saša Stržinar Sterle)

Slika 2 Ocenjevanje stanja figure Brezmadežne. (foto: Špela Govže)

Slika 3 Izvedba 3D zajema podatkov. (foto: Nina Žbona)

Slika 4 Sondažne raziskave na stopničastem podstavku spomenika. (foto: Saša Stržinar Sterle)

Slika 5 Dokumentacija stanja demontirane figuralike, detajl figure sv. Jakoba. (foto: Saša Stržinar Sterle)